

Rekenregels KNSB-Seniorenrating

1. Inleiding

Het ratingsysteem is gebaseerd op de statistische principes van de normaalverdeling, zoals in 1966 voorgesteld door Prof. Arpad Elo in zijn boek *The Theory of rating systems*.

In dit stuk is getracht de gebruikte rekenregels zodanig weer te geven dat het mogelijk wordt om de berekeningen ter bepaling van iemands nieuwe rating na te gaan.

Voor wiskundige achtergrond van bijvoorbeeld de formule betreffende de verwachte score (W_e) verwijzen we naar bovengenoemd boek.

2. Uitgangspunt berekening

Het uitgangspunt bij de berekening is dat de ratingverandering per gespeelde partij wordt bepaald. De positieve of negatieve ratingverandering is: de werkelijke score minus de verwachte score (op basis van het ratingverschil met de tegenstander), vermenigvuldigd met de zogenoemde "verversingsfactor" (k).

De verversingsfactor wordt per partij vastgesteld, afhankelijk van het aantal tot dan toe verwerkte partijen waarop de geldende rating (R_0) op de berekeningsdatum is gebaseerd (zie paragraaf 5).

De som van alle ratingveranderingen, gevoegd bij de rating op de vorige lijst resulteert in de nieuwe rating.

In formule:

$$R_n := \max(100; R_i + \sum_{1}^{N_t} (W - W_e) \cdot k)$$

De symbolen staan voor:

R_n = Nieuwe rating

R_i = Gepubliceerde rating op de ratinglijst van de voorgaande ratingperiode

N_t = Totaal aantal partijen gespeeld voor de te berekenen (nieuwe) lijst

W = Werkelijke score (0, 1/2 of 1) per individuele partij tussen spelers met een geldende rating

W_e = Verwachte score per individuele partij tussen spelers met een geldende rating

k = Verversingsfactor (kan per partij verschillend zijn, afhankelijk van berekeningsdatum)

3. Vaststelling van de verwachte score (W_e)

De verwachte score (W_e) is afhankelijk van het ratingverschil (R_v) tussen twee spelers.

$$R_v := R_o - R_c$$

Vervolgens wordt de verwachte score bepaald met de volgende (Excel)formule.

$$W_e := \text{NORM.VERD}(R_v; 0; 2000/7; \text{WAAR})$$

R_v = Ratingverschil tussen twee spelers

R_c = Geldende rating van de tegenstander op de berekeningsdatum

R_o = Geldende rating van de speler op de berekeningsdatum

NB: Het is mogelijk dat er evenementen uit verschillende perioden worden verwerkt. R_c en R_o kunnen dan voor één en dezelfde tegenstander of speler toch verschillende waarden hebben.

3.1 Opmerking verwachte score

Voor de bepaling van de verwachte score kan als alternatief voor de formule de ELO-tabel in de bijlage worden gebruikt. In deze tabel staat een reeks van uitkomsten van bovenstaande formule afgerond op drie decimalen.

4. Bepaling geldende rating

Uitsluitend gepubliceerde ratings komen in aanmerking voor het bepalen voor een geldende rating. Deze ratings zijn ontleend aan de ratinglijsten met de meest recente publicatiedatum die op of vóór de berekeningsdatum ligt, in onderstaande volgorde van prioriteit:

- De KNSB-ratinglijst,
- De FIDE-ratinglijst,
- De KNSB-jeugdratinglijst, maar alleen als de rating gebaseerd is op 25 of meer gespeelde partijen.

4.1 Berekeningsdatum

Bij evenementen met een doorlooptijd van dertig dagen of minder geldt voor elke partij de startdatum van het evenement als berekeningsdatum.

Bij evenementen met een doorlooptijd van meer dan dertig dagen is de berekeningsdatum van een partij de rondedatum in het betreffende evenement. Bij evenementen waarbij een ronde op verschillende dagen gespeeld wordt (bijvoorbeeld regionale competities) geldt dat de rondedatum de datum is van de eerst geplande wedstrijd van die ronde in de betreffende (parallel)klasse.

4.2 Extra bepaling voor buitenlanders

Voor buitenlanders (FIDE-federatiecode is anders dan NED) met zowel een FIDE- als een KNSB-rating geldt, dat de FIDE-rating wordt gebruikt indien minimaal één van onderstaande kenmerken van toepassing is:

- In de laatste twee jaar voorafgaand aan het verschijnen van een nieuwe lijst zijn geen partijen voor de KNSB-rating verwerkt;
- Het aantal partijen waarop de KNSB-rating is gebaseerd is kleiner dan 25;
- De FIDE-rating is hoger dan 2300.

5. Bepaling geldende rating van de speler (R_o)¹

De geldende rating van een speler tijdens een evenement wordt volgens de procedure in paragraaf 4 bepaald.

5.1 Indien de gevolgde procedure voor R_o geen resultaat oplevert

Het kan voorkomen dat R_o niet kan worden bepaald met behulp van de procedure in paragraaf 4, omdat de speler op de startdatum van het evenement geen geldende rating heeft. In dit geval wordt er een startrating (R_s) berekend met behulp van de volgende formule:

- Indien de speler een gepubliceerde rating op de ratinglijst van de voorgaande ratingperiode (R_i) heeft, dan:

$$R_s := R_i$$

- anders

$$R_s := R_{ct} + 400 \cdot \left(\frac{2W_t}{N_t} - 1 \right)$$

De symbolen staan voor:

- R_s Startrating van een speler waarvoor R_o niet anders kan worden bepaald
 R_{ct} Rekenkundig gemiddelde van de ratings van alle tegenstanders met een geldende rating in de betreffende ratingperiode(n)
 W_t Som van de werkelijke scores tegen deze tegenstanders

Tenslotte geldt: $R_o = R_s$

5.2 Oude partijen voor spelers waarvoor R_o niet kan worden bepaald

Het kan voorkomen dat er voor een speler in een vorige lijst partijen zijn verwerkt maar dat deze speler nog niet op een recente ratinglijst voorkomt omdat er nog geen zes partijen zijn verwerkt. Dergelijke partijen worden **24 maanden** bewaard en ze tellen mee bij de bepaling van R_s alsof deze partijen gerapporteerd waren voor de nieuw te bepalen ratinglijst.

6. Bepaling geldende rating van de tegenstander (R_c)²

De geldende rating van de tegenstander tijdens een evenement wordt eveneens volgens de procedure in paragraaf 4 bepaald.

6.1 Indien de gevolgde procedure voor R_c geen resultaat oplevert

Het kan voorkomen dat R_c niet kan worden bepaald met behulp van de procedure in paragraaf 4, omdat de tegenstander op de startdatum van het evenement geen geldende rating heeft. In dit geval wordt deze partij **niet** meegeteld.

7. Bepaling verversingsfactor (k)

Deze factor is in de eerste plaats afhankelijk van het aantal gespeelde partijen N_v waarop R_o is gebaseerd. Bij ratings tussen 2100 en 2400 speelt tevens de hoogte van R_o een rol.

Zie onderstaande tabel:

Verversingsfactor K	$N_v < 75$	$N_v \geq 75$
$R_o \leq 2100$	$216 / \sqrt{N_v}$	25
$2100 < R_o < 2400$	$216 / \sqrt{N_v}$	$25 - (R_o - 2100) / 20$
$R_o \geq 2400$	$216 / \sqrt{N_v}$	10

7.1 Extra bepalingen voor de verversingsfactor

- N_v wordt gesteld op 1, indien het een startrating (R_s) betreft.
- N_v wordt gesteld op 9, indien de geldende rating is gebaseerd op een jeugdrating.
- N_v wordt gesteld op 100, indien de geldende rating is gebaseerd op een FIDE-rating.
- N_v wordt maximaal 100.

8. Bepaling rating van de voorgaande ratingperiode (R_l)³

Dit is de geldende rating volgens de procedure in paragraaf 4 van de meest recente lijst voorafgaande aan de publicatiedatum van de nieuw te verschijnen lijst. Indien geen rating kan worden bepaald dan geldt dat de rating van de voorgaande ratingperiode gelijk wordt aan de startrating. ($R_l := R_s$)

9. Bepaling van de definitieve nieuwe rating (R_n)

De nieuwe rating R_n wordt in eerste instantie bepaald door onderstaande formule:

$$R_n := R_l + \sum_1^{N_t} (W - W_e) \cdot k$$

De ratingverandering per partij (R_t) en de totale ratingverandering (R_{tt}) maken onderdeel uit van deze formules:

Ratingverandering per partij (R_t)

$$R_t = (W - W_e) \cdot k$$

Totale ratingverandering (R_{tt})

$$R_{tt} = \sum_1^{N_t} (W - W_e) \cdot k$$

9.1 Lijstprestatierating (LPR)

Voor het vaststellen van de definitieve nieuwe rating R_n wordt over alle door een speler gespeelde partijen die voor verwerking in de betreffende periode in aanmerking komen, de lijstprestatierating (LPR) berekend. De LPR is een goede indicatie voor de geleverde "prestatie" en speelt een rol bij de limiteringen die van invloed kunnen zijn op de bepaling van de definitieve rating.

De LPR is die rating waarvoor zou gelden dat het totaal van de te verwachten scores (W_x op basis van de LPR) het totaal van de werkelijk behaalde scores het dichtst benadert.

Hierbij wordt bij een 0% of 100% score één fictieve "remise tegen zichzelf" (R_o) toegevoegd.

9.1.1 LPR-limitering

De ratingverandering kan worden gelimiteerd door de LPR. Zo mag een stijgende rating niet hoger worden dan de LPR. Omgekeerd geldt dat een dalende rating niet lager dan de LPR mag worden.

De volgende regels worden hiervoor gehanteerd.

Indien

- de totale ratingverandering (R_{tt}) > 0 en
 - de rating van de voorgaande ratingperiode (R_l) $< LPR$
- dan kan R_n niet groter zijn dan LPR.

Indien

- de totale ratingverandering (R_{tt}) < 0 en
 - de rating van de voorgaande ratingperiode (R_l) $> LPR$
- dan kan R_n niet kleiner zijn dan LPR.

Indien

- de totale ratingverandering (R_{tt}) $\neq 0$ en
 - de rating van de voorgaande ratingperiode (R_l) gelijk is aan de LPR
- dan wordt R_n gelijk aan de LPR.

9.1.2 R_l -limitering

Het kan voorkomen dat de LPR ondanks een positieve ratingverandering toch lager is dan de rating van de voorgaande ratingperiode of, omgekeerd, dat de LPR hoger is dan de rating van de voorgaande ratingperiode bij een negatieve ratingverandering.

Dit komt voor als R_i en R_o niet overeenkomen. In deze gevallen blijft de rating ongewijzigd.

De volgende regels worden hiervoor gehanteerd.

Indien één van de twee onderstaande beweringen juist is dan wordt R_n gelijk aan R_i

- de totale ratingverandering (R_{tt}) > 0 en de rating van de voorgaande ratingperiode (R_i) $> LPR$
- de totale ratingverandering (R_{tt}) < 0 en de rating van de voorgaande ratingperiode (R_i) $< LPR$

10. Vervallen van de rating⁴

Een rating komt **niet** te vervallen. Het aantal gespeelde partijen waarop de rating is gebaseerd (N_v) wordt geacht vanaf het zesde jaar van inactiviteit met tien partijen per jaar te zijn verlaagd, tot een minimum van negen. Als gevolg van een verlaging van N_v kan de verversingsfactor (k) toenemen bij herintreders.

11. Verwerking en publicatie van de nieuwe rating

Partijen van spelers die

- lid zijn van de KNSB of
- die het afgelopen seizoen dan wel de afgelopen 6 maanden lid zijn geweest of
- federatie is ongelijk aan NED

worden verwerkt, alle overige partijen worden niet verwerkt.

De nieuwe rating R_n , van spelers die aan bovenstaande voorwaarde voldoet, wordt gepubliceerd indien er reeds eerder voor de speler een rating is gepubliceerd of er in de afgelopen 24 maanden zes of meer partijen zijn verwerkt.

12. Inzenden resultaten

12.1 Evenementen binnen Nederland

Alle ingestuurde uitslagen van partijen die voldoen aan de door de ratingcommissie gestelde voorwaarden worden verwerkt.

12.2 Evenementen buiten Nederland

Als de resultaten van Nederlandse spelers (FIDE-federatiecode is NED) in buitenlandse evenementen door de FIDE worden verwerkt en verstrekt worden ze tevens voor de KNSB-rating verwerkt. Partijen gespeeld in het buitenland die niet door de FIDE zijn verwerkt of partijen van niet-Nederlandse spelers (FIDE-federatiecode is anders dan NED) worden niet verwerkt.

13. Definities

- R_n = Nieuwe rating
 R_i = Gepubliceerde rating op de ratinglijst van de voorgaande ratingperiode
 N_t = Totaal aantal gespeelde partijen voor de te berekenen (nieuwe) lijst
 W = Werkelijke score per individuele partij tussen spelers met een geldende rating (0, $\frac{1}{2}$ of 1)
 W_e = Verwachte score per individuele partij tussen spelers met een geldende rating
 R_c = Rating van de tegenstander op de berekeningsdatum
 R_o = Rating van de speler op de berekeningsdatum
 R_v = Het ratingverschil tussen twee spelers
 R_s = Startrating van een speler waarvoor R_o niet anders kan worden bepaald
 R_{ct} = Rekenkundige gemiddelde rating van alle tegenstanders met een geldende rating in de betreffende ratingperiode
 R_t = Ratingverandering per partij
 R_{tt} = Totale ratingverandering

- W_t = Som van de werkelijke scores tegen tegenstanders met een geldende rating in de betreffende ratingperiode
- W_x = Verwachte score op basis van uiteindelijke LPR, deze dient gelijk te zijn aan W_t
- N_v = Totaal aantal verwerkte partijen waarop R_o is gebaseerd.
- k = Verversingsfactor (kan per partij verschillend zijn, afhankelijk van berekeningsdatum)
- Evenement
= Een schaaktoernooi of -competitie dan wel een spelersgroep van een schaaktoernooi of -competitie waarvan de uitslagen zijn ingediend bij en geaccepteerd zijn door de ratingcommissie in de betreffende ratinglijstperiode. De datum van de eerste ronde mag op het moment van de officiële verschijningsdatum van de nieuwe ratinglijst niet meer dan een jaar geleden zijn.

14. Slotopmerkingen

De verwachte score W_e kan ook worden bepaald met behulp van de ELO-tabel op de volgende pagina.

In deze tabel staat een reeks van uitkomsten van de formule voor W_e in paragraaf 3 afgerond op drie decimalen.

In de tabel staat de verwachte score W_e bij een positief ratingverschil ($R_o - R_c$). Is het ratingverschil negatief dan is W_e gelijk aan 1 minus de waarde in de tabel.

De formule voor de verwachte score W_e van de normaalverdeling in paragraaf 3 (NORM.VERD) komt niet voor in alle spreadsheets of rekenmachines. Een goede benadering van de formule voor de verwachte score is: $1/(1 + 10 (R_c - R_o) / 400)$.

Vastgesteld door de ratingcommissie 10 maart 2011

⁰ MAX is een formule waarbij de hoogste waarde geldt

¹ Een schematische weergave staat in "Stroomschema bepalen R_o .pdf"

² Een schematische weergave staat in "Stroomschema bepalen R_c .pdf"

³ Een schematische weergave staat in "Stroomschema bepalen R_i .pdf"

⁴ Ratings van voor 2002 zijn vervallen.

Bijlage: Tabel verwachte score als functie van het ratingverschil.

Rv	0	50	100	150	200	250	300	350	400	450	500	550	600	650	700
0	0,500	0,569	0,637	0,700	0,758	0,809	0,853	0,890	0,919	0,942	0,960	0,973	0,982	0,989	0,993
1	0,501	0,571	0,638	0,701	0,759	0,810	0,854	0,890	0,920	0,943	0,960	0,973	0,982	0,989	0,993
2	0,503	0,572	0,639	0,703	0,760	0,811	0,855	0,891	0,920	0,943	0,961	0,973	0,982	0,989	0,993
3	0,504	0,574	0,641	0,704	0,761	0,812	0,856	0,892	0,921	0,944	0,961	0,974	0,983	0,989	0,993
4	0,506	0,575	0,642	0,705	0,762	0,813	0,856	0,892	0,921	0,944	0,961	0,974	0,983	0,989	0,993
5	0,507	0,576	0,643	0,706	0,763	0,814	0,857	0,893	0,922	0,944	0,961	0,974	0,983	0,989	0,993
6	0,508	0,578	0,645	0,707	0,765	0,815	0,858	0,894	0,922	0,945	0,962	0,974	0,983	0,989	0,993
7	0,510	0,579	0,646	0,709	0,766	0,816	0,859	0,894	0,923	0,945	0,962	0,974	0,983	0,989	0,993
8	0,511	0,580	0,647	0,710	0,767	0,817	0,859	0,895	0,923	0,946	0,962	0,975	0,983	0,989	0,993
9	0,513	0,582	0,649	0,711	0,768	0,818	0,860	0,896	0,924	0,946	0,963	0,975	0,983	0,989	0,993
10	0,514	0,583	0,650	0,712	0,769	0,819	0,861	0,896	0,924	0,946	0,963	0,975	0,984	0,990	0,994
11	0,515	0,585	0,651	0,713	0,770	0,820	0,862	0,897	0,925	0,947	0,963	0,975	0,984	0,990	0,994
12	0,517	0,586	0,652	0,715	0,771	0,820	0,863	0,897	0,925	0,947	0,963	0,975	0,984	0,990	0,994
13	0,518	0,587	0,654	0,716	0,772	0,821	0,863	0,898	0,926	0,947	0,964	0,976	0,984	0,990	0,994
14	0,520	0,589	0,655	0,717	0,773	0,822	0,864	0,899	0,926	0,948	0,964	0,976	0,984	0,990	0,994
15	0,521	0,590	0,656	0,718	0,774	0,823	0,865	0,899	0,927	0,948	0,964	0,976	0,984	0,990	0,994
16	0,522	0,591	0,658	0,719	0,775	0,824	0,866	0,900	0,927	0,949	0,965	0,976	0,984	0,990	0,994
17	0,524	0,593	0,659	0,721	0,776	0,825	0,866	0,901	0,928	0,949	0,965	0,976	0,985	0,990	0,994
18	0,525	0,594	0,660	0,722	0,777	0,826	0,867	0,901	0,928	0,949	0,965	0,977	0,985	0,990	0,994
19	0,527	0,595	0,661	0,723	0,778	0,827	0,868	0,902	0,929	0,950	0,965	0,977	0,985	0,990	0,994
20	0,528	0,597	0,663	0,724	0,779	0,828	0,869	0,902	0,929	0,950	0,966	0,977	0,985	0,990	0,994
21	0,529	0,598	0,664	0,725	0,780	0,829	0,869	0,903	0,930	0,950	0,966	0,977	0,985	0,991	0,994
22	0,531	0,599	0,665	0,726	0,781	0,829	0,870	0,904	0,930	0,951	0,966	0,977	0,985	0,991	0,994
23	0,532	0,601	0,667	0,728	0,782	0,830	0,871	0,904	0,931	0,951	0,966	0,978	0,985	0,991	0,994
24	0,533	0,602	0,668	0,729	0,783	0,831	0,872	0,905	0,931	0,951	0,967	0,978	0,986	0,991	0,994
25	0,535	0,604	0,669	0,730	0,785	0,832	0,872	0,905	0,932	0,952	0,967	0,978	0,986	0,991	0,994
26	0,536	0,605	0,670	0,731	0,786	0,833	0,873	0,906	0,932	0,952	0,967	0,978	0,986	0,991	0,994
27	0,538	0,606	0,672	0,732	0,787	0,834	0,874	0,906	0,932	0,952	0,967	0,978	0,986	0,991	0,995
28	0,539	0,608	0,673	0,733	0,788	0,835	0,875	0,907	0,933	0,953	0,968	0,978	0,986	0,991	0,995
29	0,540	0,609	0,674	0,735	0,789	0,836	0,875	0,908	0,933	0,953	0,968	0,979	0,986	0,991	0,995
30	0,542	0,610	0,675	0,736	0,790	0,836	0,876	0,908	0,934	0,954	0,968	0,979	0,986	0,991	0,995
31	0,543	0,612	0,677	0,737	0,791	0,837	0,877	0,909	0,934	0,954	0,968	0,979	0,986	0,991	0,995
32	0,545	0,613	0,678	0,738	0,792	0,838	0,877	0,909	0,935	0,954	0,969	0,979	0,987	0,992	0,995
33	0,546	0,614	0,679	0,739	0,793	0,839	0,878	0,910	0,935	0,955	0,969	0,979	0,987	0,992	0,995
34	0,547	0,616	0,680	0,740	0,794	0,840	0,879	0,911	0,936	0,955	0,969	0,980	0,987	0,992	0,995
35	0,549	0,617	0,682	0,741	0,795	0,841	0,880	0,911	0,936	0,955	0,969	0,980	0,987	0,992	0,995
36	0,550	0,618	0,683	0,742	0,796	0,842	0,880	0,912	0,936	0,956	0,970	0,980	0,987	0,992	0,995
37	0,552	0,620	0,684	0,744	0,797	0,842	0,881	0,912	0,937	0,956	0,970	0,980	0,987	0,992	0,995
38	0,553	0,621	0,685	0,745	0,798	0,843	0,882	0,913	0,937	0,956	0,970	0,980	0,987	0,992	0,995
39	0,554	0,622	0,687	0,746	0,799	0,844	0,882	0,913	0,938	0,957	0,970	0,980	0,987	0,992	0,995
40	0,556	0,624	0,688	0,747	0,800	0,845	0,883	0,914	0,938	0,957	0,971	0,981	0,987	0,992	0,995
41	0,557	0,625	0,689	0,748	0,801	0,846	0,884	0,914	0,939	0,957	0,971	0,981	0,988	0,992	0,995
42	0,558	0,626	0,690	0,749	0,802	0,847	0,884	0,915	0,939	0,957	0,971	0,981	0,988	0,992	0,995
43	0,560	0,628	0,692	0,750	0,802	0,847	0,885	0,916	0,939	0,958	0,971	0,981	0,988	0,992	0,995
44	0,561	0,629	0,693	0,751	0,803	0,848	0,886	0,916	0,940	0,958	0,972	0,981	0,988	0,992	0,995
45	0,563	0,630	0,694	0,753	0,804	0,849	0,886	0,917	0,940	0,958	0,972	0,981	0,988	0,993	0,995
46	0,564	0,632	0,695	0,754	0,805	0,850	0,887	0,917	0,941	0,959	0,972	0,982	0,988	0,993	0,995
47	0,565	0,633	0,697	0,755	0,806	0,851	0,888	0,918	0,941	0,959	0,972	0,982	0,988	0,993	0,996
48	0,567	0,634	0,698	0,756	0,807	0,852	0,888	0,918	0,942	0,959	0,972	0,982	0,988	0,993	0,996
49	0,568	0,636	0,699	0,757	0,808	0,852	0,889	0,919	0,942	0,960	0,973	0,982	0,988	0,993	0,996